

Magdalena Pokropek

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych

Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny

Pomiar myślenia krytycznego w środowisku nowych mediów

Internet jest z nami już od ponad 20 lat, jednak wciąż badacze mediów określają go jako „nowe medium”, ponieważ w opozycji do mediów tradycyjnych (prasy, radia, telewizji) wyróżnia się takimi cechami, jak: globalny zasięg, interaktywność użytkowników, przekazywanie informacji natychmiast, w czasie realnym, różnorodność treści, niewielka (lub żadna) kontrola jakości umieszczanych tam treści (Pawelczyk i Jakubowski, 2017). Specyfika nowych mediów sprawia, że myślenie krytyczne odbiorców napotyka wiele barier, np. przeładowanie informacyjne (Bawden i Robinson, 2009), bańki informacyjne (Rhodes, 2022), błędy poznawcze i brak czasu do namysłu (Tully i in., 2022). Właśnie te cechy sprawiają, że w nowych mediach (takich jak Facebook, Twitter i Instagram, YouTube, internetowe serwisy informacyjne, podcasty, blogi) tak łatwo szerzy się dezinformacja. Jest to bardzo niepokojące zjawisko, które sprzyja polaryzacji społecznej i politycznej, szerzeniu się teorii spiskowych i zagraża demokracji (Maschmeyer, 2021). Jedną z metod walki z szerzącą się w Internecie dezinformacją jest edukacja użytkowników i wspieranie umiejętności myślenia krytycznego w środowisku nowych mediów (Kozyreva i in., 2020). Na tę umiejętność składają się: rozumienie intencji nadawcy wiadomości (jawnych i ukrytych), identyfikowanie stronniczości, odróżnianie faktów od opinii, ocena siły i jakości dowodów, a także postawy: motywacja do weryfikacji i odpowiedzialne dzielenie się wiadomościami. Aby przeprowadzić wśród uczniów skuteczny trening umiejętności myślenia krytycznego w środowisku nowych mediów, trzeba najpierw zmierzyć, jaki jest zastany poziom tej umiejętności. Właśnie w tym celu proponuję nową koncepcję pomiaru myślenia krytycznego w środowisku nowych mediów. Proponowany pomiar będzie składał się z 24 zadań mierzących 6 wymienionych wyżej cech myślenia krytycznego w środowisku nowych mediów. Zadania będą uwzględniały aspekt wiedzy, umiejętności i postaw związanych z myśleniem krytycznym w środowisku nowych mediów i będą to zadania wielokrotnego wyboru, typu prawda/fałsz i wymagające przygotowania rankingu elementów. Pomiar będzie trwał około 35 minut i przeprowadzony zostanie na platformie internetowej.